

nam proportio æqualitas est rationum, in quatuorque minimis reperitur, disiunctam sanè in quatuor consistere perspicuum est: sed & continentem nihilominus. vno enim hæc perinde ac duobus vtitur, bisq. id accipit, in hunc modum, qualis primi respectus est ad secundum, talis secundi ad tertium: bis enim hic secundum dictum est. Quare si secundum bis positum sit, quatuor erunt ea quæ constant proportionem. Est autem etiam ius in minimis quatuor, ratioque eadem est: quippe cum disiuncta simili modo inter se ea sint & quibus, & quæ. Sicut igitur primus terminus sese habebit ad secundum, ita tertius ad quartum. igitur etiam alterna vice, sicut primus ad tertium, ita secundus ad quartum. quare etiam totum ad totum, quod distributio binatim copulat: quæ, si etiam ita composita fuerint, iuste copulat.

CAPVT VII.

PRIMI igitur termini cum tertio, & secundi cum quarto iugatio ius illud est, quod in distributione consistit. Ius autem est medium: eius inquam quod præter proportionem est, quod enim proportione constat, est medium: ius autem constat. Hanc verò proportionem mathematici geometricam vocant: propterea quod in geometrica euenit: vt eandem totum ad totum rationem habeat, quam habet alterutrum ad alterutrum. Non est autem continens hæc proportio: non enim vnus & idem terminus efficitur, & cui & quod. Ius hoc igitur est id, quod proportione constat: iniuria id, quod præter proportionem est, vnde fit vt alteri plus, alteri minus exhibeatur, id quod & in actionibus ipsis contingit: qui enim iniuria afficit, plus, qui afficitur, minus ex bonis habet: in malis autem contrà: quippe cum minus malum, si ad maius comparetur, boni locum obtineat. minus enim malum magis expetendum est, quam maius: at quod est expetendum, est bonum: & quod magis, maius. Atque hæc vna iuris species est. Reliqua verò altera iuris est emendatiui, quod in commerciis tum spontaneis, tum inuoluntariis fit: diuersamque à priore speciem habet. Ius enim publicorum bonorum distributum ea semper fit proportione, quæ dicta superius est, nam si ex pecuniis publicis facienda sit distributio, eadem ratione fiet, quam habent inter se ea quæ fuerint contributa, iniuriæque item huic iuri opposita præter eandem est proportionem.

Α ἢ γδ ἀδύνατα, ἰσότης ἐστὶ λόγου, καὶ ἐν τέτταρασι ἐλαχίστοις. ἢ ὑπὸ οὐκ ἀδύνατον, ὅτι ἐν τέτταρασι, δηλονόδι καὶ ἡ σμικρῆ. τῶ γδ ἐνὶ ὧς διὰ χρεῖσται, καὶ διὰ λέγει· ὅτι ὡς ἢ τῷ α, πρὸς τῷ β· οὕτως καὶ ἢ τῷ β, πρὸς τῷ γ. διὰ οὐκ ἢ τῷ β, εἴρηται· ὥστε αὐτὸ ἢ τῷ β, τεδῆναι διὰ, τέτταρα ἴσα τὰ ἀδύνατα. ἔστι δὲ καὶ τὸ δίκαιον ἐν τέτταρασι ἐλαχίστοις, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός· διήρηται γδ ὁμοίως, ὡς τε, καὶ α· ἔσται ἄρα ὡς ὁ α ὅρα πρὸς τὸν β, οὕτως ὁ γ πρὸς τὸν δ. καὶ ἐνδιὰξ ἄρα, ὡς ὁ α πρὸς τὸν γ, ὁ β πρὸς τὸν δ. ὥστε καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὸ ὅλον· ὅρα ἢ νομῆ σμικρῶν καὶ οὕτως σμικρῶν, δικαίως σμικρῶν.

Κεφάλαιον ζ.

CHÆCUM τῷ ἀξίῳ τῷ γ, καὶ ἢ τῷ β, ἢ τῷ δ, σύζευξις, τὸ ἐν διανομῇ δίκαιόν ἐστι, καὶ μέσον τὸ δίκαιον· τοῦτέστι τοῦ πρὸς τὸ ἀδύνατον τὸ γδ ἀδύνατον, μέσον τὸ δὲ δίκαιον, ἀπλοῦν καλοῦσι δὲ τῷ ποσῶν ἀπλοῦν, γεωμετρικῶν οὐ μαθηματικῶν· ἐν γδ τῇ, μαθητικῆ συμβαίνει καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὸ ὅλον, ὅρα ἐκείτην πρὸς δὲ ἐκείτην· ἐστὶ δὲ οὐ σμικρῆ αὐτῇ ἢ ἀπλοῦν. οὐ γδ γίνεται εἰς ἀεὶ ἀπλοῦν ὅρα, ὅτι ἢ τῷ δ. τὸ ὑπὸ οὐκ ἀδύνατον τῷ τῷ δ, ἀδύνατον, τὸ πρὸς τὸ ἀδύνατον. γίνεται ἄρα πρὸς τὸ ὑπὸ πλέον, τὸ δὲ ἐλαττον· ὅρα καὶ ὅτι τῷ ἔργων συμβαίνει· ὁ μὲν γδ ἀδικῶν, πλέον ἔχει ὁ δὲ ἀδικούμενος, ἐλαττον τῷ ἀδικῶν, ὅτι δὲ τῷ κακῶν, ἀπᾶλλιν ἐν ἀδικῶν γδ λόγῳ γίνεται τὸ ἐλαττον κακόν, πρὸς τὸ μείζον κακόν· ἐστὶ γδ τὸ ἐλαττον κακόν, μείζον ἀρετῶν τῷ μείζονος· τὸ δὲ ἀρετῶν ἀδικῶν, καὶ τὸ μείζον, μείζον. τὸ μὲν οὐκ ἐστὶν τῷ δίκαιῳ, τῷ ἐστὶ. Τὸ ἢ λοιπὸν ἐν, τὸ διαρθρωτικόν, ὃ γίνεται ἐν τοῖς συνδύναταις καὶ τοῖς ἐκκοσμοῖς, καὶ τοῖς ἀκουσμοῖς. τῷ ἢ τὸ δίκαιον, δηλὸν εἶδος ἔχει τῷ πρῶτον· τὸ ὑπὸ γδ διανεμητικὸν δίκαιον τῷ κοινῶν, αἰεὶ καὶ τῷ ἀπλοῦν ἐστὶ τῷ εἰρηνηφίλων καὶ γδ δπὸ χρηματικῶν κοινῶν, ἐὰν γίνηται ἢ διανομῇ, ἔσται καὶ τὸν λόγον τὸν αὐτὸν, ἐν ᾧ ἔρχεται πρὸς ἀλλήλα τὰ εἰσενεχθέντα καὶ τὸ ἀδικῶν, τὸ αἰτιατόμενον τῷ δίκαιῳ πύττω, πρὸς τὸ ἀδύνατον ἐστὶν τῷ δ.